

Návrh na restaurování

pomníku Františka Palackého, Masarykovo náměstí v Třebíči

1. ZÁKLADNÍ DATA O PAMÁTCE

Lokalizace památky

Kraj: Vysočina
Okres: Třebíč
Město: Třebíč
Část: Vnitřní město, Masarykovo náměstí
Název památky: pomník Františka Palackého
Katalogové číslo: 1000137618

Údaje o památce

Autor: neznámý
Datace: 1896
Materiál: pískovec

Údaje o akci

Zadavatel: Město Třebíč
Karlovo náměstí 104/55, 674 Třebíč

Vypracoval: v Žirovnici 12.5.2019

MgA. Jan Vodáček
Akademický sochař a restaurátor
Žižkova 45B, 394 68 Žirovnice
Tel: + 420 775 117 779
E-mail: vodacek.jan@seznam.cz

Poznámka:

Veškeré údaje a snímky obsažené v projektu návrhu na restaurování podléhají zákonu č. 121/200 Sb. O právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změnách některých zákonů, tzv. autorském zákonu.
Jakékoliv nakládání s obsahem, jeho kopírování, digitální přenos či fotografování - bez předchozího souhlasu autora - je nezákonné!

2. ÚVOD

Architektonicky náročněji řešený památník ve tvaru pylonu z roku 1896 je situovaný uprostřed parkově upraveného prostranství před gymnáziem. Pískovcový obelisk je osazen oválným medailonem s reliéfním portrétem národního buditele Františka Palackého.

- <http://www.pamatkovykatolog.cz/>

3. POPIS PAMÁTKY

Pískovcový pomník Františka palackého je umístěn na travnatém prostranství pod vzrostlými stromy v blízkosti frekventované pozemní komunikace. Jedná se o klasické ztvárnění pomníku s profilovanou soklovou architekturou. Jednoduše pojatý obelisk je osazen na profilované pískovcové soklové architektuře. Základem je plasticky mohutná patka čtvercového půdorysu, která se pomocí profilace zužuje směrem k tělu soklové architektury. Na přední straně je pouze do plochy vysekán nápis:

PAMÁTCE
"OTCE NÁRODA"
FRANTIŠKA
PALACKÉHO

Zadní strana těla soklové architektury je opatřena nápisem:

KU STOLETÝM
NAROZENÍNÁM
VĚNOVALA
TŘEBÍČ

Soklovou architekturu pomníku zakončuje mohutná římsová část. Na římsové části je osazen obelisk který je ve spodní části po bocích zdoben drobnými volutami nesoucí na přední straně vysekaný medailon s reliéfem poprsí Františka Palackého.

4. CHARAKTERISTIKA CELKOVÉHO POŠKOZENÍ

Z celkového hlediska nevykazuje pomník Františka Palackého výrazné známky poškození ani statické ohrožení. Na první ohled je pouze viditelné mocné znečištění autentického materiálu. Vlivem umístění pomníku v bezprostřední blízkosti vzrostlých stromů vykazuje povrch pískovcového materiálu značné znečištění, zasažení biologickými činiteli. Jedná se o plošné znečištění mechy a lišejníky spolu s lokálním znečištěním zčernalými krustami. Ulpíváním biologického znečištění na

povrchu kamenného materiálu napomáhá udržování, retenci vlhkosti na povrchu pískovce, čímž dochází k jeho postupné degradaci jak fyzikální tak chemické.

Kamenný materiál nevykazuje vysokou mírou povrchové degradace. Pouze lokálně jsou viditelné partie s degradací povrchových vrstev. Jedná se především o silně exponované partie obelisku a soklové architektury, na hranách, rozích, profilech a plasticky výrazných místech je patrná absence hmoty mechanickým uražením i samovolnou abrazí kamenného materiálu vlivem povětrnostních podmínek.

5. RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

S ohledem na exponované umístění pomníku a jeho výrazné povrchové znečištění kamenného materiálu doporučuji provést kompletní restaurování. Zásadním posláním restaurování je uvést celek pomníku Františka Palackého do takového stavu, aby byla zajištěna jeho další existence a dobře odolával všem vnějším činitelům při zachování a respektování jeho autentických hodnot.

První fází restaurátorského záměru při obnově původního vzhledu díla je jeho očištění od různorodých nečistot, prachových depozitů, krust a biologického napadení s provedením biosanace povrchu kamene. V další fázi je nutná pouze lokální konsolidace kamenného materiálu vhodným zpevňovacím prostředkem na bázi organokřemičitanu. Po nezbytné technologické přestávce je možné zahájit provedení plastických retuší všech poškozených míst a ztrát modelace. Rovněž defekty povrchu je nutno doplnit a provést injektáž lokálních trhlin a prasklin. Tmely by měli být provedeny tak, aby plasticky navazovali na originál a odpovídali mu strukturou a barevností. Dále následuje barevná lazurní retuš tmelů a rušivých míst. Důležitým finálním krokem je ochranné ošetření povrchu kamene hydrofobizačním prostředkem.

Restaurovatelský materiál musí být dlouhodobě stabilní a pokud možno reverzibilní, měl by mít co nejbližší vlastnosti k původnímu materiálu.

6. NÁVRH RESTAUROVÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH BODECH

- 1.) Bude provedena fotodokumentace stavu před restaurováním, v průběhu jednotlivých etap i stavu po restaurování,
- 2.) budou provedeny zkoušky rozpustnosti a čištění jednotlivých částí, následně bude pomník očištěn vodou pomocí parního čističe,
- 3.) povrch pomníku bude očištěn od prachových nánosů mokrou cestou, dále budou odstraněny nečistoty ve vodě rozpustné

- 4.) různobarevné řasy, mechy a lišejníky budou odstraněny mechanicky, poté bude povrch očištěn a sanován algicidním, fungicidním a baktericidním prostředkem, biosanace bude provedena formou represivní a dočasně preventivní (proti opětovnému růstu),
- 5.) mechanicky bude odstraněno vyžilé spárování, případně degradované druhotné plastické doplnění pomníku a jeho soklové architektury,
- 6.) lokálně povrchově degradovaný pískovcový materiál bude rovněž lokálně konsolidován organokřemičitým zpevňovačem odpovídající koncentrace; penetrace bude provedena metodou nátěrů,
- 7.) případné trhliny, pokud se po očištění objeví na povrchu pískovcového materiálu budou stabilizovány injektážní směsí, která zateče i do vlasových trhlin, narušený prostor zaplní a renovuje spojení mezi hmotami;
- 8.) následně budou doplněny chybějící části hran a poškozených partií, pomník bude plasticky doplněn ve hmotě probarveným minerálním tmelem, strukturou, barevností a paropropustností co nejvíce odpovídající originálu, spáry mezi jednotlivými díly budou revidovány, plastické doplnění mechanicky uražených rohů římsové části pomníku bude provedeno na nerezové armatury utemované na olovo,
- 9.) v partiích odlišnosti barevnosti doplňků od originálního kamene bude nutné provést lokální barevnou retuš,
- 10.) vzhledem k umístění pomníku v silně exponovaném prostředí bude povrch hydrofobizován prostředky na bázi organokřemičitanů

7. PŘEHLED POUŽITÝCH MATERIÁLŮ

Čištění suchou cestou: měkké kartáče, vlasové štětce, skalpely, vidiové dlátka,

Čištění mokrou cestou: tlaková voda, pára, měkké kartáče a štětce,

Čištění chemickou cestou (ztenčení krust): Lokálně Fassadenreiniger Paste (Remmers), destilovaná voda

Biosanace: destilovaná voda, BFA Imprägnierung (Remmers),

Konsolidace: Funcosil KSE 100, 300 (Remmers), štětce, KSE 510STE, injekční stříkačky s jehlou

Rekonstrukce modelace, plastické doplnění: olovo, nerezový drát, nerezové armatury - závitové tyče, křemičitý písek (Sklopísek Střeleč), křemenná moučka, žlutý říční písek, kopaný písek,

práškové pigmenty Bayferrox (Aqua), Petra C (Aqua), bílý cement (Aarlborg), sochařské špachtle, drobné vidiové nářadí,

Lokální barevná retuš: práškové pigmenty Bayferrox (Aqua), vápenná voda, vápenná lazura

Lokální hydrofobizace, závěrečné ošetření: lokálně Funcosil SNL (Remmers),

8. FOTODOKUMENTACE

Foto č. 1. - Pomník Františka Palackého, stav před restaurováním, výrazné znečištění povrchu biologickými činiteli, mechy a lišejníky

Foto č. 2. - Detail medallonu s reliéfem poprsí Františka Palackého, viditelné nánosy znečištění na vrchní straně římsové části

Foto č. 3. - Zadní strana pomníku s výrazným znečištěním povrchu

Foto č. 4. - Detail znečištění pohledově levé strany římsové části pomníku, viditelné stékance biologického znečištění

Foto č. 5. - Detail znečištění patky soklové architektury pomníku

Foto č. 6. - Zadní strana pomníku s nápisem v ploše těla soklové architektury

Foto č. 7. - Detail mechanického poškození rohu římsové části , absence autentického materiálu

Foto č. 8. - Detail mechanického poškození rohu římsové části , absence autentického materiálu